

**UNELE ASPECTE PRIVIND PARTICIPAREA PROCURORULUI LA
EXAMINAREA CAUZELOR PENALE ÎN INSTANȚA DE APEL**

**SOME ASPECTS OF PARTICIPATION OF PUBLIC PROSECUTOR IN
CRIMINAL CASES IN TRIAL IN THE COURT OF APPEAL**

Dumitru CALENDARI,
Procuror, șef-interimar al Procuraturii de circumscripție Cahul
doctorand, Universitatea Academiei de Științe a Moldovei

Rezumat: În articolul se analizează unele aspecte participării procurorului la examinarea cauzelor penale în instanța de apel, prevederi generale a procedurii în apel, atribuțiile procurorului în instanța de apel, competențele procuraturilor de circumscripție, conform reformării procuraturii în baza Legii nr.3 din 25 februarie 2016 „cu privire la Procuratură”. Se expune concluzia privind participarea activă a procurorului la la cercetarea probelor și examinarea cauzelor penale în instanța de apel.

Cuvintele cheie: procuror, acuzator de stat, procuraturile de circumscripție, procesul penal, procedură în apel, participarea activă la cercetarea probelor.

Abstract: The article analyzes some aspects of participation of public prosecutor in criminal cases in trial in court of appeal, general provisions of the appeal proceeding, prosecution powers in appeal court, the competitions of prosecutor's offices of the district in court of appeal, according reforming the prosecutor by Law on Prosecution, No. 3 of February 25, 2016. Expose conclusion on the active participation of the prosecutor in the research evidence in criminal cases in trial in court of appeal.

Key words: attorney, public prosecutor, prosecutor's offices of the district, the criminal process, appeal proceeding, active participation in the research evidence.

Rolul procurorului în procesul penal este multiaspectual, constînd în apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia, în apărarea societății și a statului împotriva fenomenului criminalității, în constatarea și descoperirea tuturor infracțiunilor săvîrșite, în prevenirea săvîrșirii de noi infracțiuni [1].

Reprezentarea învinuirii în instanțele judecătorești constituie o atribuție constituțională de bază a procurorilor. Această activitate urmează a fi desfășurată la un înalt nivel profesional, contribuind real și eficient la justa examinare a cauzelor penale, în scopul protejării persoanei, societății și statului de atentatele criminale, astfel ca orice persoană care a săvîrșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie condamnată [2].

Legea procesuală a Republicii Moldova acordă dreptul procurorului să atace, în modul stabilit de lege, hotărârile instanței de judecată, inclusiv sentința sau decizia instanței care a judecat cauza pe cale ordinară de atac [3].

Pentru procuror, exercitarea căilor de atac constituie mijlocul practic prin care își aduce la îndeplinire obligația de a veghea la respectarea legalității în activitatea instanțelor, astfel încât să nu fie afectate interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor [4].

Fazele controlului judecătoresc în cadrul procesului penal pot fi formal împărțite în două grupe: ordinare și extraordinare. La ultimele se referă recursul în anulare și revizuirea procesului penal, proceduri penale desfășurate în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, și s-au stabilit alte circumstanțe noi de care instanța nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii.

Caracterul extraordinar al căilor de atac presupune că examinarea cauzelor penale în aceste faze judiciare se efectuează împotriva hotărârii judecătorești – sentințe irevocabile, după epuizarea căilor ordinare de atac și s-a început executarea acesteia.

La fazele ordinare de control judiciar al procesului penal se referă, respectiv, apelul și recursul. Sensul procedurilor în apel și recurs constă în verificarea dacă sentințele instanței de fond și deciziile care nu sunt irevocabile, sunt legale și întemeiate.

Specificul procesului în aceste instanțe judecătorești constituie în controlul judiciar al sentințelor nedefinitive, care sunt acte principale ale justiției și trebuie să corespundă unor principii, cerințe - legalității, dreptății și temeiniciei.

Cerința legalității înseamnă că hotărârea judecătorească trebuie să fie adoptată în corespundere cu legea penală și procesual-penală.

Temeinicia/motivarea presupune că, concluzia instanței menționată în hotărârea judecătorească trebuie să bazeze pe circumstanțele de fapt al dosarului penal cercetate în instanța de fond în cadrul cercetării judecătorești.

Principiul dreptății hotărârii judecătorești presupune că pedeapsa stabilită de instanța judecătorească trebuie să corespundă gravității infracțiunii comise, precum și a persoanei inculpatului.

În ordinea de apel se examinează cererile împotriva sentințelor și încheierilor pronunțate de judecătorii care nu sunt definitive, adică nu au intrat în vigoare.

În ordinea de recurs se examinează plîngerile împotriva sentințelor primelor instanțe pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul, și a deciziilor instanțelor de apel.

Dreptul de a ataca hotărârea judecătorească aparține procurorului, părții vătămate și a reprezentantului acestuia, inculpatului, condamnatului sau achitatului,

apărătorului acestuia sau reprezentantului legal. Partea civilă și partea civilmente responsabilă, poate folosi calea de atac în ce privește latura civilă.

Pe lângă acestea, trebuie de menționat despre condițiile examinării hotărârilor judecătorești nedefinitive. Astfel, Codul de procedură penală prevede că instanța de apel judecă apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces. De asemenea, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului. Instanța de apel, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel. În apelul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de apel nu poate agrava situația acesteia. Instanța de apel examinează cauza prin extindere cu privire la părțile care nu au declarat apel sau la care acesta nu se referă, având dreptul de a hotărî și în privința lor, fără să creeze acestor părți o situație mai gravă.

Aceste prevederi se conțin în articolele 409 – 410 din Codul de procedură penală a Republicii Moldova.

Conducătorii procuraturilor trebuie să asigure participarea acuzatorilor de stat în ședințele de judecată în instanțele de apel pe toate cauzele penale. Trebuie de menționat că dreptul de a declara apel aparține exclusiv acuzatorului de stat, adică procurorului care participă la judecarea cauzei penale.

Cu privire la competențele procuraturilor de nivelul curților de apel trebuie de menționat următoarele.

În conformitate cu prevederile Legii nr.294-XVI din 25.12.2008 „cu privire la Procuratură”, în vigoare de la 17 martie 2009 până la 01 august 2016 [5], activitatea procuraturilor de nivelul Curților de Apel a fost prevăzută în articolele 25 alin.(5) și 26.

Așa, procuraturile de nivelul curții de apel au fost instituite pentru asigurarea bunei funcționări a justiției în cauzele penale a căror examinare în fond este de competența curților de apel și contribuie la înfăptuirea justiției în aceste instanțe, în condițiile legii. Statutul procuraturii de nivelul curții de apel a fost stabilit într-un regulament, aprobat de Procurorul General.

Prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.78 din 04.05.2010, „privind aprobarea organelor Procuraturii, a localităților de reședință, a circumscripțiilor în care activează și a numărului de personal” au fost aprobate organele Procuraturii și localitățile de reședință ale acestora după cum urmează: Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Procuratura de nivelul Curții de Apel Cahul, Procuratura de nivelul Curții

de Apel Chișinău, Procuratura de nivelul Curții de Apel Comrat (atribuțiile au fost executate de Procuratura unității teritoriale autonome Găgăuzia) [6].

Potrivit noilor prevederi - Legii nr.3 din 25.02.2016 „cu privire la Procuratură”, în vigoare din 01 august 2016, nu se prevăd sipulări aparte despre procuraturi de nivelul curții de apel, aceste fiind lichidate [7].

În prezent, în instanțele de apel participa procurorii din cadrul procuraturilor teritoriale: Procuraturile de circumscripție Bălți, Cahul și Chișinău, respectiv în Curțile de Apel Bălți, Cahul și Chișinău, și Procuratura UTA Găgăuzia în Curtea de Apel Comrat.

Potrivit art.7 alin.(3) din Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, structura procuraturilor teritoriale, precum și reședința acestora se stabilesc și se modifică de Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor. Concomitent, art.11 alin.(1) lit.g) și art.70 alin.(1) lit.i) din legea prenotată, stipulează că Procurorul General stabilește, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor, structura internă a procuraturilor și numărul de procurori în cadrul fiecărei procuraturi.

Una dintre sarcinile de bază ale organelor procuraturii este reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată. Structura existentă a organelor procuraturii permite a realiza sarcina de reprezentare a învinuirii în instanțele de fond - judecătoria, prin intermediul procuraturilor teritoriale și în Curtea Supremă de Justiție, prin Secția specializată a Procuraturii Generale. În această ordine de idei, respectiva structură a organelor procuraturii a lăsat descoperită ce-a de-a doua verigă în lanțul justiției - Curțile de Apel.

Totodată, s-a reținut că modelul de dispunere a obligației de reprezentare a acuzării în Curțile de Apel procuraturilor mun.Chișinău, mun.Bălți și r-nului Cahul nu poate fi aplicabil, or, procurorii din aceste procuraturi nu au statut de procuratură ierarhică, în aspect procesual, în raport cu procurorii din celelalte procuraturi teritoriale din circumscripțiile Curților de Apel Chișinău, Bălți și Cahul. Pe de altă parte, acest model ar face inaplicabil institutul prezentării probelor suplimentare în instanța de apel și al motivelor adăugătoare la cererea de apel, drept stipulat în art.402 alin.(4) Cod de procedură penală.

În altă ordine de idei, s-a reținut că, pe lângă activitatea de reprezentare a învinuirii în instanțele de apel, cheltuieli suplimentare nejustificate, de resurse umane și materiale, ar genera și activitățile de participare în ordine de recurs în Curțile de Apel pe chestiunile reglementate de art.469 Cod de procedură penală.

În final, s-a constatat ca fiind benefică și funcțională inițiativa Procurorului General-interimar de creare a unor procuraturi, cu statut de procuraturi teritoriale, în circumscripțiile Chișinău, Bălți și Cahul. Ca și notă de fundamentare, s-a reținut că existența procuraturii de nivelul Curții de Apel Chișinău și a procuraturii de nivelul Curții de Apel Bălți a fost considerată una justificată din cauza volumului mare de lucru (a se vedea pct.62 al Concepției de reformă a Procuraturii, aprobată

prin Legea nr.122 din 03.07.2014) și că crearea acestor trei procuraturi teritoriale nu ar justifica cheltuieli suplimentare în plan logistic [8].

În respectivul ordine de idei, prin Ordinul Procurorului General nr. 1076-p din 01.08.2016 au fost create Procuratura de circumscripție Bălți, Procuratura de circumscripție Cahul și Procuratura de circumscripție Chișinău, care sunt cu statut de procuraturi teritoriale și părți componente ale sistemului organelor Procuraturii, care activează în circumscripțiile respectivelor instanțe judecătorești: Curtea de Apel Bălți, Curtea de Apel Cahul și Curtea de Apel Chișinău.

Procuraturile de circumscripție sunt investite cu atribuții în vederea contribuției la respectarea ordinii de drept, efectuării justiției, apărării drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății.

Procuraturile de circumscripție Bălți, Cahul și Chișinău își exercită atribuțiile prin procurori, care activează în condițiile legii și își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, rezonabilității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele în care reprezintă învinuirea în numele statului.

În activitate, procurorii se călăuzesc de Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, alte legi și acte normative subordonate legilor, Regulamentul Procuraturii, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 24/28 din 24.09.2016, și Regulamentul Procuraturii de circumscripție, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 25/28 din 04.10.2016, ordinele, dispozițiile și instrucțiunile Procurorului General.

De asemenea, conform art.9 alin.(4) lit.c) și alin.(5) lit.d) din Legea nr.3 din 25.02.2016 „cu privire la Procuratură”, procuraturile specializate, adică Procuratura Anticorupție și Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, reprezintă învinuirea în instanța de judecată de fond, de apel și de recurs în cauzele în care au condus sau au exercitat urmărirea penală.

În unele cazuri penale complexe, dispoziții pentru participarea la judecarea apelurilor pot fi date procurorului, participant în prima instanță sau formate grupuri de acuzatori de stat, în componența cărora să intre atât reprezentanții procuraturilor din circumscripție, cât și din procuraturile teritoriale sau specializate.

Reieșind din faptul că judecarea apelului se bazează pe principiul contradictorialității, care prevede cercetarea nemijlocită a probelor, precum și prezentarea unor probe suplimentare, procurorii desemnați trebuie obligatoriu să participe la judecarea apelurilor declarate atât de către procurorii, cât și de către partea apărării.

Acuzatorii de stat trebuie să participe activ la administrarea și cercetarea probelor nu numai în prima instanță, dar și în instanța de apel, care, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în

baza oricăror probe noi prezentate, precum și în vederea soluționării apelului, poate da o nouă apreciere a probelor.

Este necesară o colaborare cu procurorii care au condus urmărire penală, reprezentanții organului de urmărire penală care au efectuat urmărire penală pe cauzele concrete, în vederea elucidării tuturor circumstanțelor apărute în instanța de apel, mai ales în cazul prezentării unor probe noi suplimentare, și folosirea informațiilor obținute în stricta conformitate cu legislația procesual-penală.

În unele cauze fără prezentarea unor probe suplimentare nu este posibil de obținut o hotărâre judecătorească dorită, dar și legală.

Prezentarea unor probe suplimentare presupune prezentarea instanței pentru audierea unor martori care nu au fost stabiliți și audiați la urmărire penală sau la instanța de fond, solicitarea și convingerea instanței de apel privind necesitatea numirii unor expertize judiciare, prezentarea pentru anexarea la dosarul penal unor documente importante etc.

Spre exemplu, pe cauza penală nr.05-1a-154-03022016 examinată la Curtea de Apel Cahul s-a constatat că, prin Sentința Judecătorei Cahul din 15 decembrie 2015 acțiunile lui F.D. au fost încadrate potrivit prevederilor art.361 al.(1) Cod penal cu încetarea cauzei penale, în temeiul art.55 Cod penal F.D. a fost liberat de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională, și i-a fost aplicată sancțiunea contravențională sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale, în suma de 3000 lei. Sentința în cauză a fost atacată cu apel de către procurorul, care a solicitat condamnarea inculpatului în baza art.361 al.(2) lit.b) Cod penal și stabilirea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale, echivalentul 12000 lei.

Procurorul participant la instanța de apel, în urma verificării suplimentare a datelor privind antecedentele penale a inculpatului, a stabilit că ultimul anterior la 31.01.2012 a comis o infracțiune prevăzută de art.244 al.(2) lit.b) Cod penal, pentru care a fost condamnat la 15.12.2014 de Judecătoria Buiucani m.Chișinău, dosarul penal nr. 14-1-8126-12082014, la pedeapsa sub forma de amendă în mărime de 2250 unități convenționale cu privarea de drept de a ocupa funcții de conducere ce implică luarea deciziilor referitoare la încheierea, modificarea sau încetarea tranzacțiilor economice pe un termen de 2 ani. Sentința Judecătoria Buiucani m.Chișinău din 15.12.2014 a devenit definitivă prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21.04.2015 (dosarul nr. 02-1a-2452-06022015).

Astfel, s-a constatat printr-o sentință definitivă că, anterior comiterii infracțiunii de care a fost învinuit la moment F.D., prevăzută de art.361 al.(2) lit.b) Cod penal, săvârșită la 12.09.2014, dînsul a mai comis o infracțiune prevăzută de art.244 al.(2) lit.b) Cod penal, pentru care pînă în prezent executa pedeapsa și se afla la evidența Biroului de Probațiune Centru din m.Chișinău, și antecedentele penale nu sunt stinse.

Reieșind din cele menționate, încetarea procesului penal cu liberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională a inculpatului F.D., în temeiul art.55 Cod penal, a fost neîntemeiată. Pedepsa definitivă pentru F.D. trebuie să fie în corespundere cu prevederile art.84 Cod penal, adică pentru concursul de infracțiuni.

Ca rezultat al prezentării documentelor suplimentare, Curtea de Apel Cahul la 26.04.2016 a pronunțat o decizie prin care a fost admis apelul procurorului și apelul suplimentar, a fost casată sentința Judecătoriei Cahul din 15.12.2015 și pronunțată o nouă hotărâre prin care F.D. a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod penal, stabilindu-i pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 300 unități convenționale amendă, echivalent a 6000 lei. Conform prevederilor art.84 alin.(4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul total al pedepsei complimentare neexecutate, stabilită prin sentința Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 15.12.2014, a fost stabilită lui F.D. pedeapsa definitivă sub formă de amendă în mărime de 300 unități convenționale amendă, echivalent cu 6000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere ce implică luarea deciziilor referitoare la încheierea, modificarea sau încetarea tranzacțiilor economice pe un termen de 8 luni 4 zile [9].

Alt, exemplu, cauza penală nr.05-1a-903-04082014, în care s-a constatat că, prin sentința Judecătoriei Cahul din 30.06.2014 E.V., învinuită pentru comiterea infracțiunii de omor, a fost recunoscută vinovată pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.146 Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă de 4 ani închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei în baza art.90 Cod penal cu stabilirea termenului de probă de 4 ani.

În sentința respectivă se indica că probele prezentate de către acuzarea nu dovedesc comiterea de către E.V. a infracțiunii incriminate - omorul unei persoane, săvârșit în stare de ebrietate alcoolică, ci omorul comis în stare de afect. În partea descriptivă a sentinței se menționa la începutul că s-a constatat că E.V., fiind în stare de ebrietate alcoolică, a avut intenția de a omorî pe victima E.T., iar în sfârșit se indică că inculpata a acționat aflându-se în stare de afect, care a apărut în mod subit, provocată de acțiunile ilegale și violente comise de victimă.

Decizia instanței de fond a fost adoptată în lipsa unor concluzii specializate în psihologie, iar posedarea unor asemenea cunoștințe specializate de către judecător nu exclude necesitatea dispunerii expertizei.

Instanța de fond nu a verificat prezența sau lipsa stării de afect fiziologic, care poate fi determinat doar printr-o expertiză psihologică. La demersul și insistența procurorului participant la instanța de apel, s-a dispus efectuarea unei expertize judiciare psihologice a inculpatei E.V. În rezultatul expertizei numite s-a constatat că în momentul comiterii infracțiunii E.V. nu se afla în stare de afect fiziologic. Dereglarea emoțională a comportamentului expertizatei care a avut loc se califică ca o reacție afectivă, care nu a atins nivelul afectului fiziologic din motivul

că expertizata reflecta cu exactitate evenimentele ce au avut loc pînă la comiterea infracțiunii, lipsa elementelor expresive a epuizării fizice. Starea de ebrietate determină subiectivitatea percepției expertizatei și conștientizarea situației create și modifică autocontrolul comportamental, fapt care a fost confirmat prin materialele dosarului. Starea efectivă a expertizatei a fost provocată de pătimit.

În rezultat, prin decizia Curții de Apel Cahul din 02.06.2016 a fost admis apelul procurorului și cel suplimentar, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărîre prin care, E.V. a fost recunoscută vinovată pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.145 alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă în temeiul art.79 Cod penal sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani 8 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis [10].

Declararea apelului peste termen fără indicarea unor temeiuri motivate, este considerată ca o aplicare necorespunzătoare a legii și o încălcarea gravă a acesteia, respectiv este o abatere disciplinară.

În cazul declarării căilor de atac de către partea apărării, procurorul este obligat să se expună asupra motivării apelului prin prezentarea argumentelor respective.

O atenție sporită acuzatorii de stat trebuia să acorde calității și argumentării cererilor de apel, care trebuie să corespundă legii și materiilor cauzei penale, trebuie să fie concrete, înțelese și motivate. După judecarea cauzei penale, procuror participant la instanța de apel, întocmește o concluzie respectivă.

În conformitate cu prevederile art.311, 313 alin.(6) Cod de procedură penală, se stabilește o procedură de contestare cu recurs a încheierilor judecătorului de instrucție privind aplicarea sau neaplicarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, privind prelungirea sau refuzul de a prelungi durata ei, privind liberarea provizorie sau refuzul liberării provizorii, precum și a încheierilor judecătorului de instrucție privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale.

În asemenea proceduri participă procurorii care conduc sau exercită urmărirea penală în cadrul cărora au fost examinate chestiunile menționate.

Trebuie de precizat că cererile de apel declarate de către procuror, sunt egale cu respectivele cereri de apel declarate de către inculpații și avocații lor, părților vătămate și altor participanților procesului penal, care dispun de dreptul de a declara apelul împotriva sentințelor nedefinitive. Această înseamnă că procuror în cadrul procesului penal desfășurat în instanță judecătorească este o parte în proces, fără a avea careva priorități procesuale față de alți participanți în proces.

În susținerea argumentelor prezentate în apelul procurorului, sau în argumentarea nemotivării apelului altei părți, acuzatorul de stat are dreptul să prezinte probe suplimentare, să solicite citarea și audierea anumitor martori și experți.

Totodată, procurorul care a declarat apel, poate să-l retragă pînă la începerea cercetărilor judecătorești în instanța de apel. Retragerea apelului trebuie să fie făcută în scris și să fie motivată.

De asemenea, procurorul are dreptul pînă la începerea judecării apelului să modifice cerințele apelului sau să completeze apelul cu motive suplimentare. Aici trebuie de menționat că, nu dispunem de practica judiciară care să reglementeze situația dacă procurorul în apelul suplimentar poate să solicite agravarea situației inculpatului, chestiunea care nu a fost menționată în primul apel. Însă, considerăm că această situație este posibilă, or, fiecare argument trebuie să fie bine motivat, inclusiv prin norme legale.

În cadrul judecării apelului, procurorul nu poate modifica acuzarea în sensul agravării ei, din motiv că aceasta ar leza substanțial dreptul inculpatului la un proces echitabil (învinuirea respectivă nu parcurge triplul grad de jurisdicție, luînd în considerare faptul că este formulată în instanța de apel). Totodată, art.326 CPP stipulează posibilitatea modificării acuzării în sensul agravării ei dacă în cadrul judecării cauzei în prima instanță a fost inițiată de către procuror, dar nu a fost acceptată și ulterior a fost indicat acest motiv în cererea de apel.

Aceeași regulă se răsfrînge și asupra cazurilor de conexare a dosarelor în instanța de apel. Urmează a se evita cazurile cînd prin conexare în instanța de apel s-ar agrava situația inculpatului (art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale).

CEDO recunoaște că o instanță de apel are dreptul incontestabil de a recalifica faptele, însă ca această recalificare să fie compatibilă cu Convenția, acuzatului trebuie să-i fie acordată posibilitatea de a-și exercita drepturile la apărare în mod concret, efectiv și în timp util și numai în cazul cînd acesta o face procurorul care a cerut această modificare în prima instanță și a concretizat în apel această situație de drept (Cauza Pelissier și Sassi vs. Franța, cererea nr.25444/94) din 25.03.1999, §62).

Dacă procurorul în apel solicită reîncadrarea acțiunilor inculpatului fără a concretiza pedeapsa, acest fapt nu va influența asupra hotărîrii, întrucît pedepsirea celui vinovat constituie o prerogativă a instanței [11].

Astfel, procurorul prezintă învinuirea în toate cauzele penale în numele statului. La exercitarea atribuțiilor sale în față instanței de apel, procurorul este independent și se supune numai legii. Acesta este obligat de a avea un rol activ în procesul de judecare a cauzei și prezintă în ședința de judecată probele învinuirii, poate prezenta noi probe, participă la examinarea probelor prezentate de partea apărării, face demersuri și își expune părerea asupra chestiunilor ce apar în instanță, expune în timpul dezbaterilor opinia referitor la aplicarea legii penale și a pedepsei față de inculpat pentru fapta comisă.

Referințele bibliografice:

1. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale”, nr.12 din 24.12.2012. În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2013, nr.6, pag.20, pct.8.
2. Serbinov I. ș.a. Ghidul acuzatorului de stat. Chișinău: Cartier, 2005, p.11.
3. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14.03.2003. Republicat în: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.248-251/699 din 05.11.2013, art.53.
4. Neagu I., Damaschin M. Tratat de procedură penală. Partea specială. În lumina noului Cod de procedură penală. București: Editura Universul Juridic, 2015. p.274.
5. Legea cu privire la Procuratură nr.294-XVI din 25.12.2008. În: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.55-56/155 din 17.03.2009. Abrogat prin Legea nr.3 din 25.02.2016. În: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.69-77/113 din 25.03.2016.
6. Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova privind aprobarea organelor Procuraturii, a localităților de reședință, a circumscripțiilor în care activează și a numărului de personal nr.78 din 04.05.2010. În: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.78 din 04.05.2010.
7. Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016. În: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.69-77/113 din 25.03.2016.
8. Hotărîrea Consiliului Superior al Procurorilor cu privire la avizarea proiectului de Ordin privind crearea unor procuraturi teritoriale, stabilirea sediilor acestora, a circumscripțiilor în care activează și a numărului de personal, nr.12-217/16 din 01.08.2016. [Accesat 18.11.2016]. Disponibil: http://procuratura.md/file/2016-08-01_217%20Hotarare%20crearea%20procuraturilor%20de%20circumscripctie.pdf
9. Hotărîrile Curții de Apel Cahul [Accesat 18.11.2016] Disponibil: http://cach.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=Flenchea+Dumitru+Andrei+art.+361+alin.+%282%29+lit.+b%29+CP+RM&tip_dosar=
10. Hotărîrile Curții de Apel Cahul [Accesat 18.11.2016] Disponibil: http://cach.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=Eremia+Valentina+Gheorghe&tip_dosar=
11. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale”, nr.12 din 24.12.2012. În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2013, nr.6, pag.20, pct.15.

Prezentat la: 08.10.2017